DiVA
http://www.diva-portal.org

This is the published version of a chapter published in *Människorna, medierna och marknaden: Medieutredningens forskningsantologi om en demokrati i förändring Stockholm (SOU 2016:30).*

Citation for the original published chapter:

Holt, K. (2016)
Journalistik bortom redaktionerna?.
In: Oscar Westlund (ed.), *Människorna, medierna och marknaden: Medieutredningens forskningsantologi om en demokrati i förändring Stockholm (SOU 2016:30)* (pp. 403-428).
Stockholm: Wolters Kluwer
Statens Offentliga Utredningar

N.B. When citing this work, cite the original published chapter.

Permanent link to this version:
http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lnu:diva-52247

Journalistik bortom redaktionerna?

Kristoffer Holt, docent, Linnéuniversitetet

Introduktion

I samband med knivmorden på Ikea i Västerås den 10 augusti 2015 blossade en häftig debatt upp kring frågan om hur de etablerade medierna valde att hantera uppgifterna om gärningsmannens ursprung. Frågan som aktualiserades var om det går att motivera en sådan publicering ur journalistisk synvinkel, eller om det med hänsyn till de pressetiska reglernas maning att vara försiktig med att rapportera om personers etnicitet är mer lämpligt att inte göra så. Oavsett hur man ställer sig till sakfrågan fanns det uppenbarligen en nyfikenhet bland medborgare att få reda på vem gärningsmannen var och vilken nationalitet han hade. Aftonbladets publisher vid tidpunkten motiverade publiceringen med argumentet: ”Att inte publicera den i sak tämligen okontroversiella, men i realiteten laddade, uppgiften att de misstänkta är eritreaner hade gett avsevärt bränsle åt en av vår tids stora konspirationer – att media förtiger sanningen” (Helin, 2015). Bakgrunden låg i att informationen ifråga fanns tillgänglig på andra webbplatser än de traditionella mediernas.

Detta nämns som bakgrund till kapitlets fokusområde: vad medieforskare har att säga om den typ av alternativt medieinnehåll och medborgarjournalistik som i huvudsak tillkommer och publiceras utanför de traditionella mediernas redaktionella kontroll – på webbplatser som ofta saknar ansvarig utgivare och där synen på etik och professionalitet inte nödvändigtvis överensstämmer med de journalistiska yrkesidealen. Medielandskapets förändring genom digitalisering och ökade möjligheter för produktion och distribution av medieinnehåll har radikalt ändrat förutsättningarna för medborgare att delta aktivt i processer som tidigare var förbehållna en liten grupp anställda medieproducenter (se t.ex. SOU 2015:94, kap. 4). Men denna utveckling innebär att nya frågor måste ställas kring konsekvenserna av ett mer synligt medborgerligt deltagande i det offentliga samtalet. Mediedebatten efter Ikea-dåden understryker nämligen en central poäng: den traditionella journalistiken som i dagens digitala mediebrus fortfarande företräder de traditioner, affärsmodeller och produktionsmönster som utarbetats under de senaste seklerna befinner sig i en kritisk fas som präglas av ett stort behov av att definiera vad en journalist egentligen är, varför de finns och vilken uppgift de förväntas fylla i dagens samhälle (Deuze, 2007; Singer, 2006). Teknologisk utveckling såväl som ekonomiska utmaningar har

skapat nya och i flera avseenden mer utmanande förutsättningar för det journalistiska verksamhetsfältet (Harcup, 2015, se också Bolins, Ohlssons respektive Weibulls kapitel i denna bok). Medieinnehåll som skapats bortom de traditionella redaktionerna är idag en realitet att räkna med i termer av konkurrens om utrymme och uppmärksamhet för tyckande och andra slags verklighetsbeskrivningar bland vissa grupper i samhället (om än att vi inte känner till hur stora dessa grupper är). En illustration till detta är det gemensamma upprop mot ”lögnmedier” som 22 finska chefredaktörer gick ut med i mars 2016, där man gemensamt lovade att fortsatt stå upp för vederhäftighet och god journalistik (Granström, 2016). Debatten efter Ikea-dåden illustrerar att nya mediala uttrycksformer bidrar till att realisera alternativa agendor och kan resultera i en förskjutning av vad som anses vara godtagbart att inkludera i en text som utges för att leverera nyheter. Bruns (2010) pekar på att medborgerligt deltagande i rapporteringen om verkligheten bidragit till ett medialt skifte från ”vakthundar” till ”guidehundar” – där medborgare kan hänvisa direkt till tillgängligt källmaterial snarare än journalistiska tolkningar av källmaterialet. Detta resulterar i att en del av de principer (till exempel etiska) som styr det journalistiska arbetet delvis sätts ur spel, när information som av till exempel etiska skäl inte inkluderats i en journalistisk text ändå görs tillgänglig och sprids på annat håll (Bruns, 2010). Det nya medieklimatet och dess konsekvenser för det offentliga samtalet är ett område som omgärdas av mycket starka och motstridiga åsikter från olika håll. Min intention är att beskriva forskningsläget så sakligt som möjligt.

Journalistik i ett nytt medieklimat

Traditionell journalistik samexisterar i dag med en rad andra företeelser som i vissa fall liknar och i viss mån konkurrerar med journalistiken om tid och uppmärksamhet (Barnes, 2013). Även medborgare som inte är journalister kan i dag på ett enkelt sätt både skapa eget innehåll med journalistisk karaktär och/eller dela och kommentera journalistiskt innehåll på nätet. Det är således inte längre bara journalister som rapporterar från verklighetens olika hörn och dimensioner (Singer, 2006). Även medborgare begår, med Lasicas formulering, ”slumpmässiga journalistiska handlingar” (random acts of journalism) (Lasica,

2003: s. 71), lite allt som oftast genom att exempelvis dela innehåll, recensera filmer och böcker eller kommentera dagens händelser via sociala medier. Det är uppenbart att den traditionella och professionaliserade journalistikens tidigare monopol över nyhetsförmedling och opinionsbildning inte längre är självklar (Meraz, 2009).

Traditionell journalistik kritiseras ibland för att inte lyckas ge en rättvisande bild av samhället (Bruns, 2010). Dessutom tillhör och företräder journalister själva samhällets elit i perspektiv på viktiga samhällsfrågor, vilket kan skapa ett avstånd mellan journalister och medborgare (Downing, 2003; Harcup, 2015), särskilt i relation till etniska grupper och minoriteter (se Hulténs respektive Roosvalls kapitel i denna bok). De traditionella mediekanalerna har dessutom på olika sätt ekonomiska och identitetsrelaterade problem i stora delar av västvärlden (Pickard, 2013; Deuze, 2008). I Sverige har tidningsmarknaden minskat drastiskt i omsättning de senaste 15 åren och personalstyrkan har bantats avsevärt (TU, 2015). Inte minst på lokal nivå ser vi att de traditionella nyhetsmedierna inte längre förmår bevaka samhället på samma sätt som tidigare (Wadbring och Bergström, 2015; Truedson, 2015). Mot bakgrund av detta har andra former av medieinnehåll och medborgarjournalistik som på olika sätt produceras av icke-journalister – eller med terminologi från Medieutredningens delbetänkande (2015:94): ”medieborgare” – blivit synnerligen intressant att studera. När den traditionella journalistiken tappar mark – finns det andra alternativ som kan täcka upp för den minskade bevakningen?

Detta kapitel handlar främst om forskning kring deltagarjournalistik (participatory journalism) och medborgarjournalistik (citizen journalism). Deltagarjournalistik som begrepp definierar deltagande i skapandet av journalistiska texter inom ramen för den traditionella journalistikens uttrycksformer – till exempel genom nyhetskommentarer eller rekommendationer via sociala medier (Singer, 2011). Det kan även handla om mer aktivt deltagande, som till exempel att rapportera från en katastrof eller att delta i ett kollektivt granskningsförfarande av nyhetstexter. Medborgarjournalistik är en typ av alternativ ”journalistik” som framför allt kommer till utanför den traditionella journalistikens ramar (Nip, 2006). Ohmynews.com (Korea) och Merinews.com (Indien) är exempel på medborgarjournalistiska webbsidor, eftersom det är främst medborgare som skriver

texterna som publiceras där (Chung och Nah, 2013; Chadha och Steiner, 2015).

Nya möjligheter för deltagande i det offentliga samtalet

Denna forskningsöversikt presenterar forskning kring medborgar- och deltagarjournalistik genom att utgå från den teoretiska diskussion som forskningen främst har kretsat kring: de nya möjligheterna för medborgerligt deltagande i det offentliga samtalet. De interaktiva aspekterna av alternativ journalistik som möjliggör aktivt deltagande är utan tvekan de mest utforskade (se också Almgren och Olssons kapitel i denna bok för digitalt deltagande i journalistiken). Forskningen kring dessa fenomen har i stor utsträckning präglats av ett intresse för vad dessa kan innebära ur demokratisk synvinkel – med fokus på hur nya sociala medier kan bidra till ökat politiskt deltagande och medborgerligt engagemang (se t.ex. Dahlberg, 2004; Deuze et al., 2007). För att en demokrati ska fungera och vinna legitimitet krävs att samhällslivet präglas av aktivt medborgerligt engagemang i de stora samhällsfrågorna (Habermas, 1984; Dahl, 1998). Detta aktiva deltagande (särskilt hos de yngre) är dock långt ifrån så utbrett som man skulle önska, vilket har pekats ut som ett stort problem (Henn och Foard, 2012; Norris, 2011). Den traditionella journalistiken, ofta idealtypiskt beskrivet som det offentliga samtalets fundament, har många gånger kritiserats för att inbjuda till passiv konsumtion, snarare än aktivt deltagande (Meadows, 2012). Mot den bakgrunden menar många forskare att om fler än de professionella journalisterna och de experter de intervjuar får höras i debatten, så blir det offentliga samtalet bättre (Bruns, 2008; Gillmor, 2004). Harcup pekar på att det är just aktiveringen av medborgarna som är intressant:

> Alternativa former av journalistik sägs utmana publikens passiva roll som mottagare och i stället stimulera aktivt medborgarskap. (Harcup, 2015 s. 1).

I takt med att medieforskare började intressera sig för sociala medier och de olika alternativa journalistiska uttryck som dessa möjliggör, sökte många inledningsvis efter empiriska belägg för sådana teser (Se t.ex. Graham och Witschge, 2003 och Flew och Wilson, 2008).

Kännetecknande är dock att det ofta varit studier som fokuserat på enskilda fall, vilket inneburit att generaliseringar är svåra att göra.

Deltagarjournalistik: Professionella journalister vs. Hoi Polloi

Vad gäller deltagarjournalistik kan vi se att forskningen kretsat kring problem som hänger ihop med att släppa in icke-professionella röster på publiceringsarenan (Domingo et al., 2008; Holt och Karlsson, 2011). Här handlar det om hur denna typ av material kan komplettera det traditionella redaktionella journalistiska innehållet. Bara genom det faktum att mycket trafik till de traditionella tidningarnas nyhetssajter till exempel kommer från läsare som delat länkar i sina sociala nätverk innebär en inte obetydlig förskjutning av makten över vad som når ut till människor och vad som inte gör det. Singer skriver att denna situation har inneburit en utvidgad användarroll, där läsarna har blivit ”andrahandsgrindvakter” (secondary gatekeepers) – genom valet att dela eller inte dela, och vidare genom eventuella kommentarer och omdömen som de förser sina delningar med (positiva/negativa t.ex.) (Singer, 2014). Denna förskjutning innebär dock att en del makt fördelas ut från redaktionslokalerna till andra, något som inte alltid upplevs som positivt inom journalistkåren.

I de flesta länder kännetecknas den traditionella journalistiken i dag av en professionalitet som innebär att den journalistiska yrkesutövningen regleras av en viss uppsättning etiska principer, vilka respekteras och upprätthålls av företrädare av yrket (Christians och Nordenstreng, 2004). Den professionella journalistiska hållningen omfattar mer än riktlinjer för vad som är tillåtet och innehåller även värderingar om journalistens ansvar gentemot samhället (Hafez, 2002, se också Wiik och Nygrens kapitel i denna bok om den journalistiska professionen). Innehåll som genereras inom ramen för medborgar- och deltagarjournalistik produceras däremot av människor som inte har samma skyldighet att följa professionella journalistiska riktlinjer. Visserligen finns det ofta villkor för deltagande som innebär att den som vill skriva måste ställa upp på vissa riktlinjer (Bruns, 2008; Woo-Young, 2005). Men i många fall är de är inte skyldiga att ha sådana regler och avtal, och innehållet i dessa regler kan skilja sig åt på ett godtyckligt sätt. Deltagar- och medborgarjournalistiska alternativ till den traditionella journalistiken karaktäriseras därför just av att de

inte förväntas leva upp till samma krav som traditionell journalistik (Cenite et al., 2009; Singer, 2006). Och även om ambitionen finns, så kan det vara svårt att upprätthålla efterlevnad av kvalitetskrav och etiska krav där utrymme lämnas för publicering av material från icke-journalister (Perlmutter och Schoen, 2007). Detta innebär såklart alltid en risk för sådant som den professionaliserade journalistiken (i teorin) alltid försöker undvika: publicering av olämpligt material, faktafel, oredovisade särintressen etc. (Perlmutter och Schoen, 2007; Ward och Wasserman, 2010).

Oavsett om det gäller kommentarsfält i traditionella nättidningar eller material som publiceras på digitala plattformar för medborgar-journalistik finns det således ett tydligt spänningsfält mellan vad professionella journalister kan bedöma som godtagbart för publicering i det offentliga samtalet och vad somliga medborgare väljer att ge ut tryck för (Singer, 2011). Debatten efter Ikea-morden illustrerar detta tydligt. Symptomatiskt är att många tidningar, efter att inledningsvis entusiastiskt omfamnat möjligheten till feedback och ”dialog” med läsaren, numera har begränsat möjligheten att kommentera artiklar. Såväl Expressen (som stängde kommentarsfunktionen redan 2012) som Arbetarbladet (som stängde sin i december 2015) har motiverat sina beslut med att kvaliteten på kommentarerna var så låg att det inte var värt besväret att fortsätta erbjuda den möjligheten (Mattsson, 2012; Nordström, 2015). Ett antal studier har påvisat att det hos journalisterna finns ett visst motstånd gentemot material som skickas in från allmänheten (Se t.ex. Deuze et al., 2007 och Thurman och Hermida, 2010).

De flesta stora nyhetsförmedlare erbjuder möjligheter för deltagande i olika former, men inte på ett sätt som skulle kunna utmana den egna redaktionella kontrollen (Borger et al., 2013). Även om det är möjligt att exempelvis ladda upp videoklipp och kommentera artiklar är det dock svårt att gå längre än så. Det är en stor utmaning för journalister att föra en äkta dialog med alla sina läsare, och det är svårgenomförbart att tillåta dem som bidrar med material att få styra över presentationen av sina bidrag eller eventuell redigering (Thurman, 2008). Här syns en intern motsättning mellan delaktighetsidealet och professionella journalistiska principer (t.ex. etiska, se Lewis, 2012). Ofta vill därför journalister och redaktörer hålla fast vid sin grindvaktsroll för att behålla kontrollen över vad som publiceras och över den journalistiska bedömningen av vad som är och inte är

relevanta nyheter. Dessutom vill journalister säkerställa vederhäftighet och etiska hänsyn, vilket kan medföra att arbetet med av medborgarna producerat medieinnehåll kan bli resurskrävande. Singer et al. drar slutsatsen att det demokratiska idealet om mer delaktighet från användarnas sida i skapandet av nyheter därför ofta inte realiseras (Singer, 2011; se även Borger et al., 2013). Där forskare hoppats på ett mer inkluderande offentligt samtal där fler röster släpps in på arenan, tenderar traditionella journalistiska principer och arbetssätt i stället att vidmakthålla den typ av logik som styrt journalistiken tidigare (Lewis, 2012).

Även om den traditionella journalistikens logik kan ses som ett hinder för deltagande, går det även att se att allmänhetens engagemang för att engagera sig i journalistiken utöver just delningar, omröstningar och kommentarer uteblivit (Holt och Karlsson, 2015). Trots att möjligheterna finns att vara med och påverka är det alltså inte så många som tar chansen (Larsson, 2012). Vad detta beror på är svårt att säga utifrån nuvarande kunskapsläge. Å ena sidan kan det bero på bristande intresse från allmänhetens sida. Å andra sidan är det möjligt att det finns ett stort engagemang som inte får utlopp på grund av bristande ”möjliggörande” (SOU 2015:94). Den/de som äger en plattform där deltagande potentiellt skulle kunna utövas, riggar också villkoren och de praktiska detaljerna för deltagandet. Det är möjligt att det är just sådana omständigheter som hämmar deltagande i många fall och att det i så fall skulle vara möjligt att få till stånd ett mer aktivt deltagande genom att stödja möjliggörande initiativ. Ett av få fall som uppmärksammats inom forskningen är den taiwanesiska sajten Peopo (peopo.org), som har en redaktionell stab men som på ett framgångsrikt sätt involverar sina användare hela vägen från produktion till redigering och som dessutom erbjuder sina användare utbildning i bland annat skrivande och källkritik (Chujie, 2010).

Medborgarjournalistik: alternativ journalistik i egen regi

Medborgarjournalistik (särskilt på nätet) har såväl definierats som diskuterats främst i termer av möjliga demokratiska framsteg (Bruns, 2008; Gillmor, 2004). När traditionella mediebolag inte längre helt styr nyhetsutbudet, blir den offentliga scenen mer tillgänglig för andra aktörer, särskilt eftersom möjligheterna till alternativa

publiceringsarenor blivit så många fler (Goode, 2009; Lewis et al, 2009). Teoretiskt sett borde detta medföra ett ökat aktivt engagemang i den offentliga debatten (Gulbrandsen och Just, 2011; Meadows, 2012). Det finns i dag en realistisk möjlighet för enskilda människor att uppgradera sin status från passiva medlemmar i en maktlös masspublik till att bli aktiva spelare på fältet (Bruns, 2008).

I de forskningsresultat som publiceras kan vi urskilja flera uppenbart lovande exempel på hur debatten kan påverkas av medborgarjournalistiska initiativ. En del studier fokuserar på att visa hur missförhållanden, till exempel maktmissbruk, som i samhällen med hög grad av korruption tidigare kanske skulle passera obemärkt, nu kan dokumenteras och spridas genom alternativa kanaler (Cottle, 2009; Moyo, 2009). Antony och Tomas (2010) studerar till exempel vilken betydelse det hade när flertalet privatpersoner filmade dödsskjutningen av Oscar Grant i Oakland 2009 och sedan delade filmerna via medborgarjournalistiska kanaler. I sådana fall är det uppenbart att vanliga medborgare kan göra skillnad genom att sprida information till andra om vad de vet, även om inte alla tar ansvar för anskaffnings- och publiceringsetik och därmed kan orsaka svåra publicitetsskador.

I samband med val har också medborgarjournalistikens roll studerats. Flew et al. (2008) studerade ett medborgarjournalistiskt initiativ under det australiska valet 2007, där en särskild plattform på nätet skapades där medborgare kunde skriva egna artiklar om valrörelsen. Initiativet var framgångsrikt och fick många att engagera sig genom att skriva artiklar samtidigt som sajten fick fler besökare än de tävlande partiernas egna hemsidor.

Forskning om medborgarjournalistik från olika delar av världen skiljer sig åt en hel del (Allan och Thorsen, 2009). I Sverige blir vikten av medborgarjournalistik mindre jämfört med till exempel länder med hård censur (Karlekar och Cook, 2009). I sådana länder kan medborgarjournalistiken bli central som alternativ till en press som inte kan sköta sitt granskande eller informerande uppdrag (Hamdy, 2009; Khamis och Vaughn, 2011). Moyo (2009), har visat att medborgarjournalistiken i Zimbabwe blev central för att sprida information i samband med valrörelsen där 2008. Samtidigt påverkade medborgarjournalisterna de traditionella mediernas agenda genom att aktualisera ämnen som aldrig hade tagits upp i de traditionella medierna annars.

Även inom länders gränser spelar geografiska skillnader roll. På landsbygden (särskilt i små samhällen där det ofta endast finns en tidning) har medborgarjournalistik diskuterats som ett välbehövligt komplement till de traditionella nyhetsmedierna. Där det är svårt att nå lönsamhet för en mångfald av medier (på grund av bristande kundunderlag) kan frivilliga medborgarjournalistiska alternativ vara enda lösningen för en mer varierad bevakning av viktiga händelser och institutioner. Samtidigt visar studier på att medborgarjournalistiska alternativ inte alltid ses positivt av professionella journalister eller redaktörer (Nah och Chung, 2009). Motsatsförhållandet mellan den journalistiska professionaliteten och den journalistiskt oskolade allmänhetens beteende syns alltså även tydligt i forskning om medborgarjournalistik. Mats Bergstrand (tidigare debattredaktör på DN Debatt) kallade till exempel medborgarjournalistiken för ”barfotajournalistik” och menade att den utgör ett hot mot den professionella journalistiken, och riskerar att utarma det offentliga samtalet i stället för att stärka det, eftersom vanliga människor i regel varken har den tid eller de resurser som krävs för att bedriva en god kritiskt granskande journalistik (Bergstrand, 2008; Holt, 2011).

En av de stora frågorna i detta sammanhang är kopplad till möjligheten att kringgå och utmana de traditionella mediernas privilegier som agendasättare och gatekeepers (Bruns 2005, 2008; Goode 2009). Medborgarjournalister skulle kunna fungera som ”vakthundarnas vakthund” (Karlsson och Holt, 2014) – genom att granska och kritisera oetisk eller falsk rapportering i de traditionella medierna, vilket skulle kunna bidra till att öka de traditionella mediernas ansvarighet gentemot sin publik och samhället (Holt och von Krogh 2010). Exempel på detta var den svenska sajten second-opinion.se, som ursprungligen fanns till just för att upplåta utrymme för vem som helst som hade synpunkter på hur något framställts i till exempel ett nyhetsreportage att publicera sin kritik. (I dag har webbplatsen utvecklats mer till ett debattforum för energifrågor).

Andra forskare understryker att medborgarjournalister, som inte är anställda av något medieföretag och därför inte för sin inkomst är beroende av att fortsätta upprätthålla professionella journalistiska arbetsmönster och värderingar, är friare att bryta mot journalistiska konventioner vad gäller till exempel hur man berättar en nyhet. Detta möjliggör en större mångfald av ämnen och perspektiv, exempelvis

genom att medborgaren kanske snarare vänder sig till andra sorters källor än de som journalister typiskt använder (Carpenter, 2010; Goode, 2009). Under stridigheterna i Gaza runt nyårsskiftet 2008/2009 kunde till exempel den svenska sajten newsmill.se snabbt publicera ett 20-tal artiklar, skrivna av användare med både israeliskt och palestinskt ursprung, antingen bosatta i området eller invandrade till Sverige. Genom dessa användares inblick i situationen kunde medborgarjournalistiken erbjuda något utöver den professionella nyhetsrapporteringen (Holt, 2011).

Trots att det finns många lovande exempel på medborgarjournalistik är det viktigt att påpeka att precis som med professionell journalistik, finns vissa begränsande omständigheter. Forskningen visar att ett antal faktorer påverkar medborgarjournalisters möjlighet att bedriva sin verksamhet. Människor som inte är yrkesjournalister har i regel mindre tid till förfogande för att producera nyheter eftersom de ofta har ett annat jobb att utföra. De kan ha svårt att få tillgång till viktiga källor (särskilt från samhällets elitskikt), eftersom de saknar de kontaktnät som etablerade medier ofta kan utnyttja (Glasser, 2000). Dessutom saknas ofta journalistisk skolning. Sådan kompetens – vid sidan om de kompetenser som förvärvas genom att arbeta inom ett nyhetsmedieföretag – utgör också en viktig skillnad mellan journalister och de flesta medborgare. De tenderar även att imitera den traditionella journalistikens nyhetsinnehåll men använder generellt färre källor. Till exempel används intervjuer mer sällan som material jämfört med traditionella medier (Holt och Karlsson 2015; Robinson, Deshano, Kim och Friedland 2010). Sammantaget gör detta att det ofta är problematiskt för medborgarjournalister att erbjuda genomarbetad journalistik på regelbunden basis (Bakker, 2012; Friedland, 2010; Rosenberry och St. John, 2010).

De traditionella nyhetsmediernas gatekeeperroll har, som nämnts ovan, ofta kritiserats eftersom den bidrar till att sortera bort perspektiv och åsikter från den offentliga arenan (Barlow, 2010). Men forskning visar att även medborgarjournalistik präglas av ett liknande sätt att välja ut vad som ska publiceras (Holt och Karlsson, 2011; Reich, 2008). Dessutom kan incitamenten för att bedriva medborgarjournalistik lika gärna vara att generera klick och reklamintäkter som att ge röst åt marginaliserade perspektiv. Detta kan vara ganska svårt att urskilja (Merritt, 2010). Det är inte ovanligt att artiklar som publiceras på medborgarjournalistiska sajter i själva verket är reklam för olika

produkter, eller kopior av pressmeddelanden från olika företag och organisationer (Karlsson och Holt, 2014).

En viktig fråga i sammanhanget är hur utbrett fenomenet medborgarjournalistik är (se Nygrens kapitel i denna bok för diskussion om medborgarjournalistik inom ramen för nyhetsekologin i stort). Denna fråga innebär en enorm empirisk utmaning för forskare. Medan traditionella medier är lätta att identifiera är medborgarjournalistiska medier inte kartlagda och indexerade på ett sätt som gör att det går att göra uppskattningar. Några försök har gjorts, bland annat i Sverige av Karlsson och Holt (2014), men studien använde medvetet en snäv definition och letade specifikt efter medborgarjournalistiska webbsidor med geografisk anknytning till kommuner. I studien fann man endast fyra sajter som motsvarade kriterierna.

Trots att många lovande exempel har studerats är oftast slutsatsen i de studier jag har gått igenom ofta att det är svårt för alternativa journalistiska uttryck att etablera sig, att få kontinuitet, att upprätthålla kvalitet över tid (Holt och Karlsson, 2011, 2014; Fico et al., 2013).

Utvecklingen i Sverige

Sverige ligger generellt sett bra till jämfört med andra länder vad gäller såväl tillgång till internetuppkoppling och vana att använda digitala verktyg, även om det finns fläckar i tillgång likväl som grupper av medborgare för vilka användningen är mer begränsad (se t.ex. kapitel 3 i SOU 2015:94). Detta kunde tänkas innebära att Sverige även ligger långt fram vad gäller förekomst och utbredning av medborgar- och deltagarjournalistik. Om vi får tro den forskning som bedrivits är så inte fallet. Den forskning som gjorts på svenska förhållanden följer i stort dragen som redogjorts för ovan. Jönsson och Örnebring (2011) konstaterar i en studie som jämför användargenererat innehåll i svenska och brittiska tidningar att den typ av innehåll som användare bidrar med tenderar att röra sig inom ramen för lätt underhållning eller stoff av mer personlig karaktär, snarare än rent nyhetsmaterial (Jönsson och Örnebring, 2011).

En undersökning av framväxten av deltagarjournalistiska inslag på de fyra största svenska tidningarnas hemsidor under åren 2005–2009 visar att möjligheterna till interaktivitet via deras egna plattformar

(att interagera med nyheter och att bidra med material) ökade kraftigt under dessa år (Karlsson, 2011). Detta gäller främst innehåll av kringliggande karaktär som omröstningar och kommentarer i anslutning till mer traditionellt redaktionellt stoff. Senare studier visar att även om vissa indikatorer på interaktivitet (kommentarer och blogglänkar på nyhetssajter) ökade från 2007 till 2010, minskade dessa ganska dramatiskt från 2011 och framåt (Karlsson et al., 2015). Att skriva kommentarer till nyhetsartiklar eller att skriva på egna bloggar förekommer visserligen, men har inte riktigt omfamnats av de breda lagren. Publikens hittills ganska svala intresse för interaktivitet på tidningarnas hemsidor skulle enligt Larsson (2012) kunna förklaras med att tidningarna själva hittills signalerat ett slags ”ängslig konservatism” i sitt sätt att erbjuda möjligheter till interaktivitet. Enligt vissa forskare är problemet dock inte främst att möjligheterna till deltagande är svårt eller komplicerat, utan beror främst på ett ointresse för dessa aktiviteter från användarnas sida.

Bergström (2008), som har undersökt hur svenska användare värderar möjligheten att själva delta i skapandet av nyheter, och hur de använder dessa möjligheter kom fram till att vid den tiden var publiken fortfarande inte riktigt redo för att ta steget fullt ut och använda möjligheterna till interaktivitet och deltagande. Dessutom, pekar Bergström på att de som ändå väljer att göra detta, tillhör en kategori som redan är relativt aktiv i sociala medier och som redan har ett stort intresse för politik och nyheter (Bergström, 2008). Det är alltså svårt att tala om någon aktiverande effekt som påverkar fler människor i samhället till ett ökat engagemang (Karlsson et al., 2015). En ytterligare faktor som bör nämnas här är att mycket av interaktiviteten har flyttats från tidningarnas egna plattformar till andras plattformar, så som Facebook och Twitter (se också Almgren och Olssons kapitel i denna bok).

Tidigare nämnda studie av Karlsson och Holt (2014) gick vidare än att bara kartlägga förekomsten av medborgarjournalistiska sajter i Sverige. Innehållet på dem som identifierades analyserades och resultatet visar att innehållet på dessa sajter var spretigt: en blandning av affärsnyheter, personliga reflektioner och rapporter från nöjesevenemang. Antalet skribenter var generellt lågt, och de flesta artiklarna hade skrivits av en liten grupp aktiva medborgarjournalister (Karlsson och Holt, 2014; Holt och Karlsson, 2015).

Det har inte saknats deltagar- och medborgarjournalistiska initiativ i Sverige. En tidig nättidning med medborgarjournalistik som huvudingrediens är Sourze.se, grundad redan 2000 och fortfarande aktiv. Under åren är det många intressanta sajter som kommit och gått. Ett exempel var Newsmill.se som startades av Bonnier 2011 och under en kort period mot slutet av dess existens lyckades nå lönsamhet och vars innehåll även togs upp i de traditionella medierna emellanåt (Holt och Karlsson, 2011). Newsmill fick ett kort liv och lades ner 2013.

”Alternativmedier”

Inom forskningslitteraturen används termen ”alternativa medier” (”alternative media”) i en bred bemärkelse om medier som utmanar de etablerade kanalerna och som på olika sätt för fram alternativa synsätt och perspektiv i opposition mot vad som ofta beskrivs som en hegemonisk eller dominant diskurs (Atton, 2015; Leung och Lee, 2014). ”Alternativa medier” kopplas därför ofta ihop med begreppet motoffentligheter (”counterpublics”) (Uldam och Vestergaard, 2015). Rörelser som till exempel Occupy Wall Street, har utmärkt sig genom att flitigt skapa egna, alternativa mediekanaler för att på så sätt föra fram sitt budskap utanför de etablerade medierna (Harcup, 2012).

I den svenska debatten har emellertid benämningen under de senaste åren ofta kommit att förknippas mer specifikt med såväl invandringskritiska som främlingsfientliga ”alternativmedier” som vuxit fram som kritiker av såväl det politiska som det mediala etablissemanget. Det handlar om en brokig skara publikationer (allt från enskilda bloggar eller ökända diskussionsforum till sajter med redaktion och anställda skribenter) som själva kallar sig ”alternativmedier”. Det är alltså viktigt att hålla isär den internationella vetenskapliga termen ”alternative media” och den svenska vardagsanvändningen ”alternativmedier”. I den svenska kontexten avser begreppet således en självpåtagen benämning som signalerar ett motsatsförhållande gentemot de traditionella medierna (”gammelmedia”), som av många verksamma skribenter inom denna sfär anses brista i sin bevakning av samhället genom att till exempel undvika att rapportera om sociala problem relaterade till invandring (Holt och Rinaldo, 2014). Här går

alltså en tydlig konfliktlinje mellan de etablerade medierna och det som i Sverige kommit att kallas alternativmedier – där parterna ligger väldigt långt ifrån varandra i fråga om hur verkligheten ska beskrivas och vilka hänsyn som bör tas i skildringen av den. Professionella journalister har en skolning som syftar till att skapa förutsättningar för att följa etablerade principer och praktiker för att arbeta fram en neutral och faktabaserad verklighetsbeskrivning. De skildringar som produceras och publiceras inom ramen för ”alternativmedier” varierar kraftigt i kvalitet och ansats och bland dessa återfinns även aktörer som sprider osanningar och propaganda. Det finns exempel där personer inom alternativmedierna kritiserar de traditionella nyhetsmedierna för att hålla inne med fakta av politiska skäl. Detta illustrerar en klyfta mellan de etablerade medierna och ”alternativmedierna” i tolkningen av vad det journalistiska arbetet innebär och ofta tolkas det faktum att viss fakta ibland utelämnas i journalistiska texter felaktigt som belägg för att systematisk och medveten mörkläggning äger rum.

Innehållet på dessa sidor illustrerar mycket av det som sagts ovan om medborgarjournalistiken: Här publiceras inlägg i samhällsdebatten om frågor som upplevs som särskilt viktiga av dess användare. Här sätter inte nyhetsjournalisterna på de stora redaktionerna agendan utan ämnen och åsikter som av dessa människor upplevs som otillräckligt representerade i gängse medier bereds utrymme och diskuteras. Samtidigt utgör innehållet på dessa sidor ofta skolexempel på det problematiska med innehåll som skapas och sprids utanför en ram av journalistisk professionalitet:innehållet på dessa sidoralitet:utanför en ram av journalistisk professionalitet: ensidighet, polarisering, misstänksamhet, känslostyrd agitation, rasism etc. Det är här viktigt att påpeka att det finns stora skillnader mellan de olika webbplatser som brukar nämnas i detta sammanhang. Det saknas i dagsläget en genomarbetad vetenskaplig terminologi och typologi för att diskutera såväl innehåll som bakomliggande faktorer gällande de svenska ”alternativmedierna”.[1]

Som fenomen är dessa synnerligen viktiga att studera närmare. Även om ordentliga studier på området saknas finns indikationer på att medborgare söker sig till dessa medier för information om samhället. Det är dock svårt att hitta tillförlitliga siffror som ger en rättvisande

[1] Detta är frågor som jag adresserar i ett pågående forskningsprojekt, finansierat av Institutet för mediestudier. Resultaten, som bygger på intervjuer med personer som är aktiva inom svenska ”alternativa medier”, kommer att publiceras i slutet av vårterminen 2016.

bild av hur stora de olika aktörerna inom denna sfär är i jämförelse med de traditionella medierna. Det går inte att hitta information om besöksstatistik genom branschmätningar så som KIA-index eller SIS-index, vilka i sig också för den delen är förknippade med flera mätproblem, så som att dubbel- och trippelmätningar registreras genom att en och samma individer har flera medieteknologier och webbläsare som de använder för åtkomst till internet. En problematik handlar om att en aktör ska vilja ansluta sig till officiella mätningar, och i de fall de är mer tillförlitliga så som med TNS Sifos Orvestos undersökningar, så är de också förbundna med kostnader för den enskilda aktören. En slutsats är att det saknas tillförlitligt underlag för att bedöma omfattning och frekvens i medborgarnas användning av ”alternativmedier”, däribland specifika webbplatser. Likväl är det tydligt att det förekommer sådan medieanvändning och att de utgör ett fenomen i dagens brokiga medielandskap som behöver studeras närmare. Här behövs mer forskning för att kunna dra slutsatser om hur dessa påverkar det offentliga samtalet.

Slutord

Mediepolitiken syftar till att skapa förutsättningar för fri åsiktsbildning, debatt och realistiska möjligheter för granskning av makthavare och andra som har inflytande i samhället. En förutsättning för detta är att medieutbudet präglas av såväl mångfald som kvalitet. Gärna på en och samma gång. Det är mot bakgrund av detta som fenomen som deltagar- och medborgarjournalistik och närbesläktade fenomen inom det växande medielandskapet är intressanta att studera. På vilket/vilka sätt kan dessa nya företeelser antingen hota eller främja den svenska mediepolitikens mål?

Varken medborgar- eller deltagarjournalistik har omfamnats på bred front av svenskar som ett trovärdigt alternativ eller pålitligt komplement till den traditionella journalistiken. I Sverige har de flesta tillgång till uppkopplade datorer och mobiler. Många har därför antagit att svenska medborgare ska börja skapa och sprida egna nyheter i och med att tillgängligheten är så stor. Vissa har hävdat att medborgare i vissa avseenden skulle kunna göra ett bättre jobb än professionella journalister, eftersom de inte på samma tydliga sätt representerar ett elitskikt och inte har ägare eller annonsörer att tillfredsställa.

Förvisso produceras och publiceras olika typer av innehåll som aldrig förr på egna webbplatser, bloggar och olika sociala medier. Men vad detta innebär i realiteten för demokratin återstår i mångt och mycket att reda ut: För det första är användarproducerat material långt ifrån alltid möjligt att likställa med journalistiskt material. Tvärtom – och av förklarliga skäl – är det föga troligt att människor som tar av sin fritid för att skriva egna eller reagera på andras nyhetsartiklar skulle kunna komma upp i en nivå som är jämförbar med journalister som har redaktioner, kontaktnät, utbildning och tid till förfogande. För det andra, om förhoppningar knyts till alternativa former av ”journalistik” på grund av att den traditionella journalistiken ofta har starka kopplingar till – och i sig själv utgör och representerar – starka grupper i samhället är en viktig fråga varför vi skulle anta att medborgar- eller deltagarjournalister inte skulle företräda olika intressen (till exempel politiska aktörer med delvis dolda agendor)? Relaterat till detta – och med möjligheten till anonymitet på nätet i åtanke – bör vi även ta med i beräkningen att det alltid kan komma att vara svårt att avgöra vem som faktiskt ligger bakom olika typer av innehåll som publiceras under den medborgarjournalistiska flaggan. Information och åsikter som publiceras utan tydlig avsändare är alltid en utmaning ur källkritisk synvinkel, vilket ställer allmänheten inför större behov av medie- och informationskunnighet.

Sammantaget ger existerande forskningsresultat ett rätt tråkigt svar på frågan om medborgarproducerad journalistik bidrar till att vitalisera det offentliga samtalet. Den typ av medieinnehåll som i dag produceras av medborgare i olika sammanhang på nätet har ganska litet att erbjuda i termer av vederhäftigt, samhällsrelevant, kritiskt granskande och informativt innehåll. Fortfarande kan vi se en stor potential för medborgare utan journalistexamen och anställning på någon redaktion att påverka debatten. I händelse av att man råkar vara på plats när något händer, till exempel vid en katastrof eller pågående brott, finns möjlighet att på olika sätt dokumentera och sedan sprida information om detta snabbt via sociala medier och andra plattformar som välkomnar material från allmänheten. Detta gör det svårt för berörda aktörer att lägga locket på eller kontrollera informationsflödet. Vi ser även att vissa individer kan göra sig gällande och får inflytande genom olika typer av åsiktsmaterial. Men den stora frågan är hur många och vilka som verkligen är beredda att lägga ner tid och engagemang på att delta i det offentliga samtalet på detta sätt?

Även om det finns exempel på medborgarjournalistik i Sverige så är dessa undantag snarare än regel (Karlsson och Holt, 2014). När vi tittar närmare på den medborgarjournalistik som faktiskt produceras, skiljer sig inte nyhetsvärderingen nämnvärt mellan medborgar- och vanliga journalister. Vidare är det svårt att avgöra vilka som faktiskt skriver på medborgarjournalistsajter. Det finns tydliga indikationer på att dessa inte sällan företräder företag eller politiska intressen (Karlsson och Holt, 2014), vilket därmed alltså skiljer sig från mer neutral och allsidig journalistik.

Hur säkerställs att mångfacetterad och kvalitativ journalistik finns tillgänglig? Av befintlig forskning på området att döma så är svaret på den frågan att hoppet inte bör stå till att enskilda medborgare självmant kliver fram och börjar sköta detta uppdrag på frivillig basis (Holt, 2015). Kvalitetsjournalistik (ett ord som inte alltid är synonymt med traditionell journalistik) behövs mer än någonsin (Singer, 2006). Särskilt i en tillvaro där det är enkelt att publicera nyheter utan målsättning att vara vederhäftig och balanserad.

Implikationer för mediepolitiken

Vad gäller implikationer för framtidens mediepolitik bör påpekas att svensk mediepolitik främst berör mer traditionella kanaler som erbjuds via public service och andra redan etablerade kultur- och nyhetsförmedlare. Detta kapitel har främst behandlat frågan om journalistik *bortom* de traditionella redaktionerna. Alternativa varianter av journalistik existerar och konsumeras i princip på grund av att de är och erbjuder något annat än de vad traditionella redaktioner är och erbjuder (Harcup, 2015).

För det första tyder den forskning som jag presenterat här på att de kanske viktigaste insatserna att göra mediepolitiskt är att stärka och utveckla den traditionella journalistiken så att den kan möta de utmaningar som väntar i form av vikande omsättning och risken för vikande förtroende från allmänhetens sida. Om inte kvalitetsjournalistik bär sig ekonomiskt och om allmänheten förlorar förtroendet för professionella journalister försvinner själva grundvalen för den informationsförmedling som är en nödvändig förutsättning för ett meningsfullt medborgerligt engagemang i det offentliga samtalet.

För det andra är det tydligt att förhoppningar om medborgerligt deltagande inte infriats i den utsträckning som borde vara möjlig – därmed bör insatser riktas för att möjliggöra deltagande på olika sätt. Den främsta insatsen jag föreslår i detta sammanhang är möjliggörande insatser i form av stöd till vidareutbildning för såväl aktiva som presumtiva medborgarjournalister. I USA förekommer detta på flera håll (med finansiering av till exempel Knight foundation). Detta skulle kunna omfatta kompetenshöjning inom såväl de ekonomiska förutsättningarna för att driva oberoende medieplattformar som journalistisk skolning inom skrivande, medieproduktion, juridik, etik och mediekritik osv.

För det tredje vill jag peka på vikten av utökade satsningar på medie- och informationskunnighet (MIK). Eftersom tryck- och yttrandefriheten värnas högt i Sverige och möjligheterna för vem som helst att publicera såväl information som desinformation i princip är oändliga, behöver den enskilde medborgaren ordentliga verktyg och kunnigheter för att kunna navigera i medieutbudet.

Referenser

Allan S och Thorsen E (2009) *Citizen journalism: global perspectives*, New York: Peter Lang.

Antony MG och Thomas RJ (2010) ”This is citizen journalism at its finest”: YouTube and the public sphere in the Oscar Grant shooting incident. *New Media och Society* 12: 1280–1296.

Atton C (2015). The Routledge companion to alternative and community media. New York: Routledge.

Bakker P (2012) Aggregation, content farms and huffinization. *Journalism Practice* 6: 627–637.

Barlow A (2010) The Citizen Journalist as Gatekeeper. I: Rosenberry J och St. John B (eds) *Public journalism 2.0: the promise and reality of a citizen-engaged press*. New York: Routledge.

Barnes R (2013) The ”ecology of participation”. *Digital Journalism* 2: 542–557.

Bergstrand M (2008) Ett slag utan ömhet, *Dagens Nyheter*. Debattartikel 9 september 2008. Tillgänglig på: www.dn.se/debatt/ett-slag-utan-omhet/ (besökt 25 november 2015).

Bergström A (2008) The reluctant audience: online participation in the Swedish journalistic context. *Westminster Papers in Communication and Culture* 5: 60–79.

Borger M, Van Hoof A, Costera Meijer I et al. (2013) Constructing Participatory Journalism as a Scholarly Object: A Genealogical Analysis. *Digital Journalism* 1: 117–134.

Bruns A (2008) *Blogs, wikipedia, second life, and beyond: from production to produsage*. New York: Peter Lang.

Bruns A (2010) From reader to writer: Citizen journalism as news produsage. I Hunsinger, J, Klastrup, L och Allen, M. (red.) *International handbook of internet research*. London: Springer, 119–133.

Carpenter S (2010) A study of content diversity in online citizen journalism and online newspaper articles. *New Media & Society* 12: 1064–1084.

Cenite M, Detenber BH, Koh AWK, Lim AHL, och Soon, NE (2009) Doing the right thing online: a survey of bloggers› ethical beliefs and practices. *New Media & Society* 11: 575–597.

Chadha K och Steiner L (2015) The Potential And Limitations Of Citizen Journalism Initiatives. *Journalism Studies*: 1–13.

Christians C och Nordenstreng K (2004) Social Responsibility Worldwide. *Journal of Mass Media Ethics* 19: 3–28.

Chujie C (2010) Construction and Usage of Citizen Media: Communicative Empowerment and Citizen Action—Case study on www. PeoPo. org in Taiwan [J]. *Journal of Public Management*, 4: 1–15.

Chung DS och Nah S (2013) Negotiating Journalistic Professionalism. *Journalism Practice* 8: 390–406.

Cottle S (2009) Preface. I: Allan S and Thorsen E (red.) *Citizen Journalism. Global Perspectives* New York: Peter Lang, ix–xii.

Dahl RA (1998) *On democracy*, New Haven: Yale University Press.
Dahlberg L (2004) Net-public Sphere Research: Beyond the ”First Phase”. Javnost-The Public 11: 27–44.

Deuze M (2007) *Media work*, Cambridge: Polity.

Deuze M (2008) The Professional Identity of Journalists in the Context of Convergence Culture. *Observatorio*, 2(4), 14.

Deuze M, Bruns A och Neuberger C (2007) Preparing for an age of participatory news. *Journalism Practice* 1: 322–338.

Domingo D, Quandt T och Heinonen A et al. (2008) Participatory journalism practices in the media and beyond – An international comparative study of initiatives in online newspapers. *Journalism Practice* 2: 326–342.

Downing J (2003) Audiences and Readers of Alternative Media: The Absent Lure of the Virtually Unknown. *Media, Culture & Society* 25: 625–645.

Fico F, Lacy S och Wildman SS et al. (2013) Citizen Journalism Sites as Information Substitutes and Complements for United States Newspaper Coverage of Local Governments. *Digital Journalism* 1: 152–168.

Flew T och Wilson JA (2008) Citizen journalism and political participation: The Youdecide project and the 2007 Australian

Federal Election. *Australian Journal of Communication* 35: 17–39.

Friedland L (2010) The Evolution of Public Journalism. I: Rosenberry J och St. John B (red.) *Public journalism 2.0 : the promise and reality of a citizen-engaged press*. New York: Routledge, 56–66.

Gillmor D (2004) *We the media : grassroots journalism by the people, for the people*, Sebastopol, Calif.: O›Reilly.

Glasser TL (2000) The Politics of Public Journalism. *Journalism Studies* 1: 683–686.

Goode L (2009) Social news, citizen journalism and democracy. *New Media & Society* 11: 1287–1305.

Graham T och Witschge T (2003) In search of online deliberation: Towards a new method for examining the quality of online discussions. *Communications* 28(2), 173–204.

Granström K (2016) Finska mediechefer i upprop mot ”lögnmedier”. *Journalisten.se* Tillgänglig på: www.journalisten.se/nyheter/finska-mediechefer-i-upprop-mot-lognmedier (besökt 1 mars 2016).

Gulbrandsen IT och Just SN (2011) The collaborative paradigm: towards an invitational and participatory concept of online communication. *Media, Culture och Society* 33: 1095–1108.

Habermas J och Retzlaff J (1984) *Borgerlig offentlighet : kategorierna ”privat” och ”offentligt” i det moderna samhället*, Lund: Arkiv.

Hafez K (2002) Journalism Ethics Revisited: A Comparison of Ethics Codes in Europe, North Africa, the Middle East, and Muslim Asia. *Political Communication* 19: 225–250.

Hamdy N (2009) Arab citizen journalism in action: Challenging mainstream media, authorities and media laws. *Westminster Papers in Communication and Culture* 6: 92–112.

Harcup T (2011) Alternative journalism as active citizenship. Journalism 12: 15–31.

Harcup T (2012) *Alternative journalism, alternative voices*. London: Routledge.

Harcup T (2015) Asking the Readers. *Journalism Practice*: 1–17.

Helin J (2015) Om sanning, pressetik och dubbelmord. *Aftonbladet*. Stockholm.

Henn M och Foard N (2012) Young People, Political Participation and Trust in Britain. *Parliamentary Affairs* 65: 47–67.

Holt K (2011) Deltagarjournalistik i det digitala kaffehuset. En analys av Newsmill som kontext för deltagarjournalistik och debatt. *Studier i Politisk Kommunikation* Sundsvall: Mid Sweden University, 38.

Holt K (2015) Medieanvändare som nyhetsproducenter. Om medborgar- och deltagarjournalistik. I: Karlsson M och Strömbäck J (red.) *Handbok i journalistikforskning*. Lund: Studentlitteratur, 411–428.

Holt K och Karlsson M (2011) Edited Participation: Comparing Editorial Influence On Traditional and Participatory Online Newspapers In Sweden. *Javnost-The Public* 18: 19–36.

Holt K och Karlsson M (2015) Om journalistikens existentiella kris – behövs verkligen journalister när Vem von Helst kan bli publicist? *IKAROS*. Åbo: FBF, 3.

Holt K och Karlsson M (2015) ”Random acts of journalism?”: How citizen journalists tell the news in Sweden. *New Media & Society*, 17(11), 1795–1810.

Holt K och Rinaldo M (2014) Exploring the dark side of participatory online media: Online participation, identitarian discourse and media criticism at Metapedia.org. Journalism in Transition: Crisis or opportunity? ECREA, Thessaloniki.

Jönsson AM och Örnebring H (2011) User-generated content and the news. *Journalism Practice* 5: 127–144.

Karlekar KD och Cook SG (2009) *Freedom of the Press 2008: A global survey of media independence*: Rowman ochLittlefield.

Karlsson M (2011) Flourishing but restrained: The evolution of participatory journalism in Swedish online news, 2005–2009. *Journalism Practice* 5: 68–84.

Karlsson M, Bergström A och Clerwall C et al. (2015) Participatory journalism – the (r)evolution that wasn’t. Content and user behavior in Sweden 2007–2013. *Journal of Computer-Mediated Communication* 20: 295–311.

Karlsson M och Holt K (2014) Is Anyone out There? *Journalism Practice* 8: 164–180.

Khamis S och Vaughn K (2011) Cyberactivism in the Egyptian revolution: How civic engagement and citizen journalism tilted the balance. *Arab Media & Society* 1(4): 1–34 .

Larsson AO (2012) Understanding Nonuse of Interactivity in Online Newspapers: Insights From Structuration Theory. *The Information Society* 28: 253–263.

Lasica JD (2003) *What is Participatory Journalism?* Tillgänglig på: www.ojr.org/ojr/workplace/1060217106.php (Besökt, 1 mars, 2016).

Leung DK och Lee FL (2014). Cultivating an Active Online Counterpublic Examining Usage and Political Impact of Internet Alternative Media. *The International Journal of Press/Politics*, *19(3)*, 340–359.

Lewis S (2012) The tension between professional control and open participation. *Information, Communication och Society*: 1–31.

Mattsson T (2012) Hejdå till rykten och lögner. *Bloggen om Expressen*. Stockholm.

Meadows M (2013) Putting the citizen back into journalism. *Journalism*, 14(1), 43–60.

Meraz S (2009) Is There an Elite Hold? Traditional Media to Social Media Agenda Setting Influence in Blog Networks. *Journal of Computer-Mediated Communication* 14: 682–707.

Merritt D (2010) What citizen journalism can learn from public journalism I: Rosenberry J och St. John B (red.) *Public journalism 2.0 : the promise and reality of a citizen-engaged press*. New York: Routledge.

Moyo D (2009) Citizen journalism and the parallel market of information in zimbabwe's 2008 election. *Journalism Studies* 10: 551–567.

Nah S och Chung D (2009). Rating citizen journalists versus pros: Editors› views. *Newspaper Research Journal*, 30(2), 71–90.

Nip J (2006) Exploring the second phase of public journalism. *Journalism Studies* 7: 212–236.

Norris P (2011) *Democratic deficit: Critical citizens revisited*: Cambridge University Press.

Perlmutter DD och Schoen M (2007) ”If I Break a Rule, What Do I Do, Fire Myself?” Ethics Codes of Independent Blogs. *Journal of Mass Media Ethics* 22: 37–48.

Pickard V (2013) Social Democracy or Corporate Libertarianism? Conflicting Media Policy Narratives in the Wake of Market Failure. *Communication Theory* 23: 336–355.

Reich Z (2008) How citizens create news stories. *Journalism Studies* 9: 739–758.

Robinson S, DeShano C och Kim N et al. (2010) Madison commons 2.0: a platform for tomorrow›s civic and citizen journalism. I: Rosenberry J och St. John B (red.) *Public journalism 2.0: the promise and reality of a citizen-engaged press*. New York: Routledge.

Rosenberry J och St John B (2010) *Public journalism 2.0: the promise and reality of a citizen-engaged press*, New York: Routledge.

Singer JB (2006) The socially responsible existentialist – A normative emphasis for journalists in a new media environment. *Journalism Studies* 7: 2–18.

Singer JB (2011) *Participatory journalism : guarding open gates at online newspapers*, Oxford: Wiley-Blackwell.

Singer JB (2014) User-generated visibility: Secondary gatekeeping in a shared media space. *New Media & Society* 16: 55–73.

Singer JB och Ashman I (2009) ”Comment Is Free, but Facts Are Sacred”: User-generated Content and Ethical Constructs at the Guardian. *Journal of Mass Media Ethics: Exploring Questions of Media Morality* 24: 3–21.

SOU 2015:94 (2015) *Medieborgarna & medierna: en digital värld av rättigheter, skyldigheter, möjligheter och ansvar*: delbetänkande. Stockholm: Fritze.

TU (2015) Svenska Mediehus 2015/2016. Fakta om marknad och medier.

Thurman N och Hermida A (2010) Gotcha: How newsroom norms are shaping participatory journalism online. I: Monaghan G och Tunney S (red.) *Web Journalism: A New Form of Citizenship*. Eastbourne: Sussex Academic Press, 46–62.

Truedson, L (Red.) (2015). *Mediestudiers årsbok – Tillståndet för journalistiken 2014/2015*. Stockholm: Institutet för mediestudier.

Thurman NJ (2008) Forums for citizen journalists? Adoption of user generated content initiatives by online news media. *New Media & Society* 10: 139–157.

Uldam J och Vestergaard A (2015) *Civic engagement and social media: Political participation beyond protest*. London: Palgrave Macmillan.

Wadbring I och Bergström A (2015) A print crisis or a local crisis? *Journalism Studies*: 1–16. Online first. doi. 10.1080/1461670X.2015.1042988.

Ward SJA och Wasserman H (2010) Towards an Open Ethics: Implications of New Media Platforms for Global Ethics Discourse. *Journal of Mass Media Ethics* 25: 275–292.

Woo-Young C (2005) Online civic participation, and political empowerment: online media and public opinion formation in Korea. *Media, Culture & Society* 27: 925–935.